

Action Plan 2025

- Så ska vi få ett konkurrenskraftigt och långsiktigt hållbart svenskt flyg

Den svenska flygnäringsen tog under 2023 fram en handlingsplan för ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt svenskt flyg. Handlingsplanen kompletteras med den reviderade färdplan för fossilfri konkurrenskraft som flygbranschen lämnade över till regeringen i oktober 2024.

Båda dessa dokument hänger tätt samman och de innehåller ett antal konkreta åtgärder där det krävs åtgärder och satsningar från politiskt håll. Åtgärderna har samlats under fem tematiska områden.

- Öka tillgängligheten inom Sverige och internationellt med flyg.
- Säkerställ konkurrenskraftiga villkor för det svenska flyget för att möjliggöra sund konkurrens inom EU och övriga världen.
- Utveckla Stockholm Arlanda Airport som nav och en hållbar framtidsflygplats.
- Gör Sverige till föregångsland för utveckling och användande av fossilfritt flyg.
- Arbeta för hög flygsäkerhetsarbetet med effektiva målbaserade regelverk som omfattar drönartrafik.

Det är tydligt att det skett en förflyttning i positiv riktning inom ett antal av de 32 punkter som lyftes i handlingsplanen 2023 samt i färdplanen för fossilfri konkurrenskraft. Inom ett flertal områden återstår dock mycket arbete och det krävs även en viss prioritering i arbetet.

Utifrån ett gemensamt möte med flera av branschens aktörer i slutet av januari 2025 utkristalliserade sig ett antal områden som bör ges hög prioritet i närtid. Frågorna är dock komplexa och har ofta ett inbördes beroende av varandra. Nedan har vi försökt att klustra och prioritera insatser utifrån vad vi har valt att kalla för Action Plan 2025. Detta för att tydligare prioritera arbetet under det närmaste året.

Sätt upp tydliga tillgänglighetsmål både nationellt och internationellt

Tydliga tillgänglighetsmål blir ett tydligt sätt att visa på luftfartens roll i ett transportsystem där alla transportslag samverkar och behövs. Detta kopplar framförallt till handlingsplanens åtgärder som handlar om öka tillgängligheten inom Sverige och nationellt och där det är tydligt att Sverige just nu stadigt halkar efter flera andra länder. Att säkerställa ett hållbart och livskraftigt inrikesflyg är av mycket stor vikt för att hela Sverige ska kunna utvecklas samt göra det möjligt att bo och driva företag i hela landet. Sverige ligger förhållandevis långt från flera viktiga handelspartners. Effektiva flygförbindelser för människor och gods är en mycket viktig konkurrensfaktor i en alltmer konkurrensutsatt värld där länder och regioner tävlar om att locka både kompetens och etableringar. I detta sammanhang måste ett stort antal aktörer få möjlighet och tillåtelse att diskutera behovet av flygförbindelser. Våra förslag på mål lyder:

- Transportsystemet ska utvecklas så att det går att resa till och från Stockholm över dagen inom hela Sverige.
- Arlanda ska ha minst lika bra direktuppkoppling till världens viktigaste tillväxtregioner som jämbördiga flygplatser.

Ta frågan om ett samlat sektorsansvar för flyget på allvar

Luftfartsfrågorna i Sverige är mycket långt från ett samlat sektorsansvar både på kort och lång sikt. Detta är en av anledningarna till att svensk tillgänglighet halkar efter samt att satsningar på Stockholm Arlanda Airport dröjer. Här behöver regeringen både ta ett samlat grepp samt säkerställa att det finns tillräckligt med resurser och en tydlig central punkt även på tjänstemannasidan. Trafikverket är utpekad myndighet för den långsiktiga infrastrukturplaneringen av samtliga transportslag men upplevs av branschen som kraftigt underbemannad för att kunna driva luftfartsfrågorna med den kraft och det mandat som krävs. Ansvar för luftrumsfrågor och -tjänster behöver även förtydligas och bör räknas som infrastruktur. Det handlar även om att Sverige ska kunna vara mer aktiva inom EU, EASA och ICAO samt att det behövs ett samlat grepp kring de grundläggande förmågor som behöver finnas på de icke-statliga flygplatserna samt hur detta ska säkras. Detta även givet NATO-inträdet och det nya säkerhetspolitiska läge som kommer att råda under lång tid och där luftfartens infrastruktur, både i luften och på marken, har en central roll.

1. Förtydliga Trafikverkets roll som sektorsansvarig myndighet för luftfarten.
2. Förtydliga att luftrum och luftrumstjänster är en del av luftfartens infrastruktur där Trafikverket ska ha det långsiktiga nationella planeringsansvaret. LFV ska fortsatt ha det operativa ansvaret och företräda Sverige internationellt.
3. Resurser hos Trafikverket och Transportstyrelsen måste säkras för att de ska kunna fullfölja sina uppdrag på ett sätt som stärker konkurrenskraften. Säkerställ att finansieringen av regelutveckling och rättsvårdande verksamhet sker via anslag och inte via avgifter från branschen, särskilt för obemannad luftfart.
4. Tillse att Sverige på tjänstemannanivå representeras inom EU, EASA och ICAO och försvarar svenska intressen.
5. Ta ett samlat grepp om luftfartens roll för totalförsvaret och vilka förmågor som ska säkras och finansieras inom det svenska flygsystemet. Reformera beredskapsflygplats-systemet till avtal om förmågor som behövs ur ett totalförsvarsperspektiv och ett grundläggande tillgänglighetsperspektiv.

Säkerställ att flygtransporter görs med hållbart flygbränsle

I flygbranschens uppdaterade färdplan kring fossilfritt flyg lyfts frågan om det offentliga ansvar för att resa på fossilfritt flygbränsle samt att ha transportslagsneutrala resepolicy. Idag ser vi hur många delar av det offentliga Sverige har gjort upp med tidigare policy som aktivt diskriminerat enskilda transportslag vilket vi välkomnar. Samtidigt är det viktigt att såväl offentliga aktörer som privata aktörer nu tar detta till nästa steg och antar en resepolicy som även innebär att hållbart flygbränsle inkluderas vid samtliga resor. Med stöd av detta kan vi tillsammans driva upp efterfrågan, vilket minskar investeringsrisken för ny produktion.

Investeringsstöd för ny produktion som leder till fler investeringsbeslut skulle dessutom öka svensk försörjningstrygghet och resiliens när det gäller flygbränsle, vilket Forsvarsmakten efterfrågar.

Säkra luftfartssektorns kompetensförsörjning

Branschen upplever stora utmaningar i rekrytering av alla kompetenser inom flyget förutom kabinpersonal. Luftfarten är en strikt reglerad bransch där säkerheten har högsta prioritet. Det innebär att det ställs höga och speciella krav på i princip samtliga yrken som behövs för att kunna driva en säker och fungerande luftfart. Saknas kompetens inom ett område slår det mot hela branschen då flygningar och flygunderhåll inte kan genomföras med de negativa samhälls-ekonomiska effekter som detta innebär. Flygtekniker och flygledare som kan hantera dagens och morgondagens flyg är en kritisk resurs med akut brist på kompetens. Även på pilotsidan är det akut kompetensbrist där inga YH-utbildningar godkänns de senaste två åren samtidigt som rekryteringsbehovet är på flera hundra piloter årligen. Dagens system där svenska studenter inte medges CSN-stöd för att utbilda sig till pilot och behöver betala hela utbildningen själv (ca en miljon kronor) om den genomförs i Sverige, motverkar aktivt möjligheten att utbilda tillräckligt antal piloter i Sverige. Samtidigt får svenska studenter det stödet om de studerar utomlands och utländska studenter det stödet från sina länder om de studerar i Sverige.

TRANSPORTFÖRETAGEN

SAS

 BRAATHENS

 **Swedavia
Airports**

norwegian

svenska
regionala flygplatser

acr
Aviation Capacity Resources AB